

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ»

Ступінь вищої освіти	Магістр
Освітньо-професійна програма	«Середня освіта (Історія та правознавство)»
Спеціальність	014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)
Факультет	Педагогічний
Кафедра	Загальної педагогіки та дошкільної освіти
Семестр	1
Кількість кредитів	3
Мова викладання	українська

Викладач	д.пед.н., проф. Марчук О. О
Контактна інформація	oxanna442@ukr.net

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	<p>Під час вивчення курсу «Методологія науково-педагогічних досліджень та академічна доброчесність» здобувачі вищої освіти за спеціальністю 014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта) отримують знання про етапи становлення і розвитку науки, поняття, зміст і функції науки, вивчають її структурні елементи. Отримують відомості про методи наукового дослідження в галузі, дізнаються про можливості системного підходу до аналізу соціальних об'єктів та явищ, вчать розробляти програму власного педагогічного дослідження. Основний акцент зроблено на виробленні в здобувачів освіти умінь займатися науковою роботою та написанні ними магістерської (кваліфікаційної) роботи за спеціальністю 014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта). Здобувачі освіти отримують навички написання наукових публікацій, виголошення доповідей, знайомляться із принципами академічної доброчесності.</p> <p><i>Ключові слова:</i> наука, методологія, об'єкт і предмет дослідження, наукові підходи і принципи, гіпотеза, кваліфікаційна робота, академічна доброчесність, науковий плагіат</p>
Мета та цілі	<p>Ознайомлення здобувачів вищої освіти з предметом, принципами та методами науково-дослідної роботи; засвоєння методології наукового дослідження за спеціальністю 014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта); ознайомлення із етапами написання та структурою кваліфікаційної роботи; набуття студентами навичок раціональної</p>

	організації їх науково-дослідної роботи; оволодіння основами академічної доброчесності як дієвого інструменту забезпечення якості вищої освіти.
Результати навчання	<p>Опанувавши дисципліну «Методологія науково-педагогічних досліджень та академічна доброчесність» здобувачі вищої освіти повинні володіти такими <i>програмними результатами навчання</i>:</p> <p>PH2. Використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, обробки та обміну інформацією у професійній діяльності, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного та змішаного навчання тощо.</p> <p>PH4. Формулювати наявні проблеми у сфері освітньої діяльності, демонструвати навички їх критичного аналізу, генерувати нові ідеї, аргументувати можливі шляхи їх вирішення та критично оцінювати їх спроможність.</p> <p>PH5. Визначати і характеризувати основні принципи, закони та методики науково-педагогічних досліджень; описувати апарат науково-педагогічного дослідження, демонструвати навички презентації результатів науково-педагогічного дослідження.</p> <p>PH11. Демонструвати дотримання культури академічної доброчесності у власній діяльності та демонструвати вміння формувати її в учнів.</p> <p>PH12. Застосовувати наукову критику до аналізу поглядів дослідників минулого, робити власні узагальнення щодо теоретичного і методичного рівня наукових праць з історії.</p>
Soft skills	Під час вивчення дисципліни студент отримує можливість формувати та розвивати soft skills - соціально-психологічні аспекти професійної компетентності: здатність аналізувати та оцінювати, інтерпретувати; здатність логічно мислити, креативно діяти; планувати та управляти часом, презентувати себе і свою позицію; діяти відповідально.
Пререквізити	Базові знання з дисциплін: «Іноземна мова професійно-комунікативної спрямованості», «Актуальні проблеми історії України», «Культурно-історичний розвиток світових цивілізацій».

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	План, короткі тези	Завдання та бали
	Модуль 1. Теоретико-методологічні засади наукового дослідження	
1. Вступ до курсу «Методологія і організація наукових досліджень та академічна доброчесність».	Об'єкт, предмет, мета, завдання дисципліни. Етапи становлення і розвитку науки. Поняття, зміст і функції науки. Структурні елементи науки та їх характеристика. Теорія та методологія історії.	Підготувати повідомлення про етапи становлення і розвиток сучасної історичної науки. Скласти схему «Функції історичної науки».

		6 балів
2. Методологія та методи наукового дослідження	Наукове дослідження: загальна характеристика. Методологія як розділ наукознавства. Методика, методи та їх класифікація. Поняття наукового підходу. Принципи наукового дослідження. Фундаментальна, або філософська, методологія.	Написати реферат на тему «Методологія як розділ наукознавства». Укласти схему «Принципи наукового дослідження в галузі історії та правознавства». 6 балів.
3. Загальнонаукові та конкретнонаукові методи	Характеристика загальнонаукових методів: історичний, термінологічний, функціональний, системний, когнітивний (пізнавальний), моделювання та ін. Особливості конкретно наукових методів. Використання емпіричних методів. Методи, що застосовуються на емпіричному та теоретичному рівнях дослідження. Методи теоретичного дослідження. Логічні закони і правила в змісті принципу логічності. Спеціальні методи, що використовуються в галузі історії та правознавства. Метод аналогії в історичному дослідженні. Сутність методу. Пізнавальні можливості. Синхронний та діахронний методи дослідження, як методи виявлення суттєво часових змін у історичній реальності. Розкриття суттєво-просторової природи реальності. Типи історичних процесів, що досліджуються методами синхронного та діахронного аналізу. Метод картографії. Локалізація історичних подій на площині картографічної проекції. Біографічний метод дослідження.	Написати повідомлення на тему «Характеристика спеціальних методів, що використовуються в галузі історії та правознавства». 6 балів.
4. Поняття та сутність системного підходу	Можливості системного підходу до аналізу соціальних об'єктів та явищ. Аспекти сутності системного підходу. Системний інструментарій. Основні принципи системного підходу. Основні етапи вирішення проблем за технологією системного аналізу. Характеристика неформальних, графічних методів, кількісних методів, методів моделювання.	Розробити презентацію на тему «Суть системного підходу в історичній науці». 6 балів.
5. Методологія проведення педагогічних досліджень	Поняття про педагогічне дослідження. Етапи педагогічного дослідження. Розробка програми дослідження. Характеристика окремих видів і методів педагогічних досліджень. Спостереження. Опитування. Експеримент.	Написати повідомлення на тему «Методологія проведення педагогічних досліджень в галузі історії та громадянської освіти» 6 балів.
	Модуль 2. Написання та захист	

	кваліфікаційних (магістерських) робіт	
<p>6. Кваліфікаційна (магістерська) робота як професійно орієнтоване дослідження</p>	<p>Кваліфікація «магістр» і його науковий статус. Виявлення фахових навиків і вмінь, здобутих під час навчання за спеціальністю 014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта). Вибір та затвердження теми магістерської роботи. Обов'язки наукового керівника та магістранта в процесі підготовки магістерської роботи. Структурні елементи кваліфікаційної (магістерської) роботи за спеціальністю 014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта). : титульний аркуш; зміст; перелік умовних позначень (за необхідності); вступ; кілька розділів (підрозділів), що розкривають теорію питання та досвід практичної роботи; висновки; список використаної літератури; додатки (за необхідності). Основні етапи в роботі над кваліфікаційною роботою. Особливості підготовчого етапу. Вибір теми наукового дослідження. Вивчення історіографії обраної проблеми. Формулювання об'єкта, предмета, мети та завдань наукового дослідження за спеціальністю 014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта). Робота над текстом дослідження. Заключний етап роботи. Методика підготовки висновків.</p>	<p>Дати визначення термінів: об'єкт, предмет, гіпотеза. Написати гіпотезу до дослідження відповідно до обраної теми. 6 балів.</p>
<p>7. Оформлення магістерської роботи</p>	<p>Прояв культури організації наукового дослідження в оформленні магістерської роботи, зокрема у графічному поданні заголовків та їх змісті. Правила нумерації. Вимоги до подання ілюстрацій, таблиць, формул. Зміст бібліографічних покликань та загальних правил складання списку наукової літератури за останнім державним стандартом (ДСТУ 8302:2015). Культура цитувань, уникнення плагіату. Оформлення списку наукових джерел. Функції додатків та їх оформлення. Особливості редагування магістерської роботи. Типові помилки, які допускаються в написанні та оформленні кваліфікаційної роботи.</p>	<p>Написати вимоги до оформлення літератури. Представити оформлення 6-10 літературних джерел. 6 балів.</p>
<p>8. Процедура підготовки до захисту магістерської роботи. Апробація результатів дослідження.</p>	<p>Попередній захист магістерської роботи за спеціальністю 014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта). Оформлення та порядок передачі електронного варіанта магістерської роботи для зберігання. Оформлення документів до захисту магістерської роботи Відгук наукового керівника та рецензування магістерської роботи. Підготовка електронної презентації магістерської роботи. Захист магістерської роботи. Рекомендації щодо доповіді магістранта. Обговорення</p>	<p>Написати вимоги до розробки наукових презентацій. Розробити постер на тему «Завдання сучасної науки: виклик та реалії сьогодення». 6 балів.</p>

	<p>результатів магістерської роботи за спеціальністю 014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта). Оцінювання магістерської роботи. Типові помилки в написанні наукової роботи.</p> <p>Наукова публікація: поняття, функції, основні види. Види науково-дослідних видань. Дотримання видавничого оформлення періодичних і неперіодичних видань. Вихідні відомості і випускові дані. Вимоги до статей. Авторський і обліково-видавничий аркуш.</p> <p>Структура наукового реферату. Види і структура рефератів. Обсяг реферату.</p> <p>Доповідь на науковій конференції. Сутність про наукову доповідь. Вимоги до оформлення доповіді. Поняття про тези. Рекомендований обсяг тез наукової доповіді. Повідомлення як вид короткої доповіді. Розробка наукових постерів та презентацій.</p>	
<p>9. Академічна доброчесність як дієвий інструмент забезпечення якості вищої освіти</p>	<p>Актуальність теми. Поняття про академічну доброчесність. Фундаментальні цінності академічної доброчесності. Положення Міжнародного економіко-гуманітарного університету ім. академіка Степана Дем'янчука «Кодекс академічної доброчесності». Основні чинники, які визначають порушення засад академічної/наукової доброчесності. Сприяння академічній доброчесності в Україні.</p>	<p>Дати визначення академічної доброчесності та її характеристику принципів.</p> <p>6 балів.</p>
<p>10. Шляхи боротьби з плагіатом</p>	<p>Шляхи боротьби з плагіатом. Поняття про науковий плагіат. Різновиди (класифікація) плагіату Зарубіжний та національний досвід боротьби з плагіатом. Методичні поради щодо уникнення плагіату. Розробка політики забезпечення академічної доброчесності в українській вищій школі: концепція В. Сичика. Положення ПВНЗ «Міжнародного економіко-гуманітарного університету ім. академіка Степана Дем'янчука «Про протидію плагіату в університеті».</p>	<p>Написати повідомлення про шляхи боротьби з плагіатом та дотримання принципів академічної доброчесності в ЗВО. Опрацювати положення «Про протидію плагіату в університеті».</p> <p>6 балів.</p>

1. Академічна доброчесність: виклики сучасності: збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян (Республіка Польща, Варшава, 1 – 13.10.2018). Варшава, 2018. 162 с.
2. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених : кол. моногр. / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, О. Дегтярєвої. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с.
3. Аніщенко О. В. Наукові дослідження з історії професійної освіти та історії педагогіки: метод. рек. науковцям-початківцям. Ніжинський держ. педагогічний ун-т ім. Миколи Гоголя. Ніжин : Видавництво НДПУ ім. М.Гоголя, 2003. 49 с.
4. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи: навч.-методичний посібник для викладачів, аспірантів, студентів вищ. навч. закладів. К., 2008. 272 с.
5. Бакалаврська робота. Основні вимоги щодо виконання та захисту: навч.-метод. посібник для студ. пед. факультету/ М-во освіти і науки, молоді та спорту України. МЕГУ ім. акад. С. Дем'янчука. Ін-т пед. освіти. Уклад. Л.Б. Мельничук, І.М. Бойко, О.М. Петрук. Рівне, 2012. 34 с.
6. Вадинський С. С., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень.: навч. посіб. Суми: СумДПУ, 2016. 260 с.
7. Вербовський В. В. Як правильно підготувати наукове дослідження: навч.-метод. посіб. для студ. і магістрантів. Луганський національний педагогічний ун-т ім. Тараса Шевченка. Луганськ : Альма-матер, 2007. 123 с.
8. Григорієва Ю. В. Сучасні методи пізнання . *Філософія сучасності*. 2010. № 4. С. 38–39
9. Грицюк Л.К. Магістерська робота: Навч.-метод. посібник для магістрів гуманіт. профілю/ Л.К.Грицюк, П.М.Гусака, Л.К.Завацька. Л., 2002. 94 с.
10. Гура О.І. Педагогіка вищої школи: Вступ до спеціальності: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів. К., 2005. 224 с.
11. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Сучасні напрями історичних досліджень» / уклад: І.В. Дворкін, А.В. Харченко. Харків: НТУ «ХПІ», 2022. 50 с.
12. Лях С. Р. І98 Методологія історії: класика і практика : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2021. 130 с.
13. Методологія та організація наукових досліджень (галузі знань: 05 – соціальні та поведінкові науки, 07 – управління та адміністрування): навч. посіб. / Л. Г. Ліпич, С. М. Бортнік, І. Г. Волинець та ін. ; за заг. ред. Л. Г. Ліпич. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 220 с
14. Методичні рекомендації до написання та захисту курсової роботи з фахових методик дошкільної освіти. Авт.-уклад. Борова В. Є., Красовська О. О., Максимчук Н. С., Марчук О. О., Мельничук Л. Б., Пагута Т. І. Рівне : ПВНЗ МЕГУ ім. акад. Степана Дем'янчука. 2021. 42 с.
15. Марчук О. О., Дашук Л. С. Етапи залучення майбутніх вчителів географії до науково-дослідної роботи в ЗВО. *Збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми та перспективи розвитку регіонів»* (23 червня, 2023, ПВНЗ «МЕГУ»). Рівне, 2023. С. 46-49.
16. Марчук О. О., Дем'янчук А. С., Мельничук Л. Б. Особливості проведення захисту магістерських робіт зі спеціальності 012 «Дошкільна освіта» *Сучасна наука: проблеми та перспективи (частина I): матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції м. Київ, 12-13 січня 2022 року*. Київ: МЦНІД, 2022. С. 34-35.
17. Марчук О.О., Мельничук Л.Б., Пагута Т.І., Соїко І.М. Дотримання принципів академічної доброчесності при написанні педагогічних есе про мир та гуманістичні цінності Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»). 2024. № 2 (20). С. 960-971.
18. Методичні рекомендації щодо виконання дипломної (магістерської) роботи / Колектив авторів: Курко М.Н., Бідзюра І. П., Мелков Ю. О., Грабовенко Н. В. К.: МАУП, 2018. 38 с.
19. Микитюк О.М. Становлення та розвиток науково-дослідної роботи у вищих педагогічних закладах України (історико-педагогічний аспект). Х., 2003. 256 с.
20. Михальчук Ю.О. Магістерська робота. Основні вимоги щодо виконання та захисту: Навч.-метод. посібник для студ. пед. факультету. Рівне, 2019. 63 с.
21. Моргун В. Ф. Особистість в освіті: парадигма культури : монографія / В. В. Зелюк, В. Ф. Моргун, Т. А. Устименко. Полтава : АСМІ, 2011. 212 с.
22. Ніколаєнко С.М. Стратегія розвитку освіти України. Початок ХХІ століття. К., 2006. 253 с.
23. Одерій Л.П. Кваліметрія вищої освіти. Методологія та інструментарій: Монографія. К., 1996. 256 с.
24. Омельчук С. Бути чесним у навчанні й науці. Експрес-курс з академічної доброчесності для здобувачів вищої освіти: Навчальний посібник. Херсон, 2021. 80 с.
25. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / за заг. ред. Т. В. Гончарук. Тернопіль, 2014. 272 с.
26. Сурмін Ю. П. Наукові тексти : специфіка, підготовка та презентація : навч.-метод. посіб. К. : НАДУ, 2008. 184 с
27. Соловйов С. М. Основи наукових досліджень: навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2007. 176 с
28. Фініков Т.В. Сучасна вища освіта: світові тенденції і Україна. К.: Таксол, 2002. 176 с.

ДОПОМІЖНА

29. Артюшина М.В. Психологічні та педагогічні основи підготовки студентів економічних спеціальностей до інноваційної діяльності. К., 2009. 271 с.
30. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів. Житомир. ДПУ ім. І.Франка. К., 2003. 383 с.
31. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 384 с.
32. Історична наука: термінологічний і понятійний довідник: Навч. посіб. / В.М. Литвин, В.І. Гусєв, А.Г. Слосаренко та ін. К.: Вища школа., 2002. 430 с.
33. Косміна В. Г. Проблеми методології цивілізаційного аналізу історичного процесу : монографія / В. Г. Косміна. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2011. 310 с.
34. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: Навч. посіб. для студ. магістратури економ. спец. вищ. навч. закладів. К., 2007. 232 с.
35. Майборода В.К. Вища педагогічна освіта в Україні: історія, досвід, уроки (1917-1985 рр.): Монографія / За ред.: В.І. Лугового. К., 1992. 195 с.
36. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: Навч.посібник для студ.вищ.навч.закладів. К., 2009. 472 с.
37. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З.Н. Курлянд, П24 Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд. К.: Знання, 2007. 495 с.
38. Попова І.В. Освіта у структурі екобезпечного розвитку трансформаційного суспільства: філософсько-світовий аспект. К., 2015. 364 с.
39. Педагогічний словник / [за ред. М. Д. Ярмаченка]. К. : Педагогічна думка, 2001. 514 с.
40. Теорія і практика вищої професійної освіти в Україні : навч. посіб. для магістрантів / [авт.-укл. Т. О. Дороніна]. Кривий Ріг : КДПУ, 2018. 250 с.
41. Університетська освіта: Навчальний посібник / авт. Н.Л.Козак, І.М.Шоробура. Л., 2011. 180 с.
42. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів. К., 2002. 527 с.
43. Шендеровський В. Нехай не гасне світ науки. К. : Вид-во «Рада», 2003. 416 с.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

44. Академічна доброчесність залежить від усіх учасників освітнього процесу URL: <https://eo.gov.ua/akademichna-dobrochesnist-zalezhyt-vid-usikh-uchasnykiv-osvitnoho-protsesu/2021/04/30/>
45. Вимоги до написання магістерської роботи URL: <https://ksp.pnu.edu.ua/%/>
46. Вимоги до оформлення дипломних магістерських робіт URL: <https://kerivnyk.info/vymogy-mr>
47. Грабченко А.І., Федорович В.О., Гарашенко Я.М. Методи наукових досліджень: Навч. посібник. Х.: НТУ "ХПІ", 2009. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/159817923.pdf>.
48. Історичне дослідження. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Історичне_дослідження.
49. Методи наукового дослідження URL: https://fmab.khadi.kharkov.ua/fileadmin/F-FUB_L2.pdf.
50. Методологія історії. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Zashkilniak_Leonid/Metod_olohiia_istorii_vid_davnyny_do_suchasnosti.pdf.
51. Методологія сучасного правознавства: становленняювні напрями розвитку. URL: <http://dspace.wnu.edu.ua/bitstream/316497/43271/1/%C2.pdf>.
52. Наукова публікація: поняття, функції, основні види URL: <http://politics.elib.org.ua/pages-1124.html>.
53. Основні вимоги до проведення педагогічного дослідження URL: https://pidru4niki.com/12281128/pedagogika/osnovni_vimogy_provedennya_pedagogichnogo_doslidzhennya
54. Положення «Про протидію плагіату в університеті» URL: <https://www.megu.edu.ua/sites/default/files/2021-07/Polozhennja-pro-protidiju-plagiatu.pdf>
55. Поняття методології і її рівнів, методи, прийоми у науковому дослідженні. URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/mod/book/tool/print/index.php?id=151269>.
56. Самсонов В.В., Сільвестров А.М., Тачиніна О.М. Методологія наукових досліджень та приклади її використання: Навч. посібник. К.:НУХТ, 2022.URL: <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/47687/1/MND.pdf>
57. Системний підхід в науці та педагогічних дослідженнях URL: <https://pedagogy.donntu.edu.ua/2-25-2018/m-p-kostiuchenko/>
58. Шляхи і методи запобігання плагіату наукових творів URL: <https://www.google.com/search?q=%>

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Загальна політика	Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати всі заняття згідно розкладу, не спізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною літературою, з літературою на електронних носіях і в Інтернеті. При пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття. Виконати індивідуальне завдання.
Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Політика щодо академічної доброчесності	Під час виконання завдань вимагається дотримання правил академічної доброчесності. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

ОЦІНЮВАННЯ

Нарахування балів

Види оцінювання	Бали
Змістовий модуль 1 (Теми 1-5)	30
Змістовий модуль 2 (Теми 6-10)	30
Підсумковий контроль - залік.	40

Розподіл балів для оцінювання успішності студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни